

Türkiye ekonomisi ikinci çeyrekte Avrupa ülkeleri arasında en az daralan ülkelerden biri oldu.

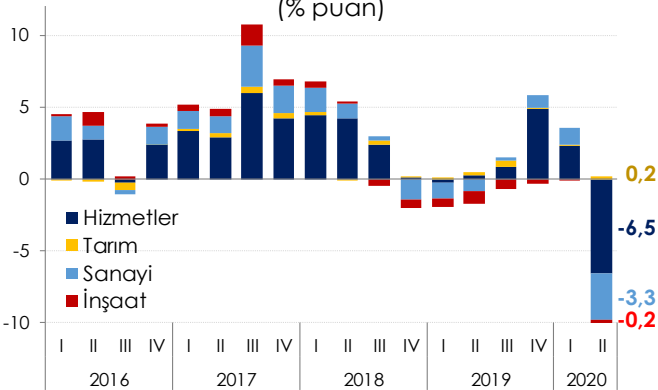
Yılın ilk çeyreğindeki yüzde 4,4 büyümenin ardından ikinci çeyrekteki **yüzde 9,9'luk daralma** (Beklenti %10,7 oranında küçüleceği yönündeydi.) ile yılın ilk yarısında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 3,1 oranında gerileme gerçekleşti.

Harcamalar Yöntemiyle GSYH'ye Katkı (% puan)						
	2016	2017	2018	2019	2020	
Tüketim	3,5	4,3	1,2	1,5	3,2	-5,2
Özel	2,3	3,6	0,3	0,9	2,7	-5,1
Kamu	1,2	0,7	0,9	0,6	0,5	-0,1
Yatırım	0,7	2,4	-0,1	-3,5	-0,1	-1,5
Stok Değişimi	0,3	0,6	-1,8	0,6	5,3	4,6
Net İhracat	-1,1	0,2	3,6	2,4	-4,0	-7,8
İhracat	-0,4	2,8	2,1	1,2	0,1	-9,0
İthalat	-0,7	-2,5	1,6	1,2	-4,1	1,2
GSYH	3,3	7,5	3,0	0,9	4,4	-9,9

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilerde ekonomi yılın ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 11 oranında küçüldü. Çeyreklik bazdaki gerileme 2001 yılının ilk çeyreğinde yüzde 5,1 olurken, 2009 yılının ilk çeyreğinde de yüzde 5,7'ye yükselmisti.

İktisadi faaliyet kollarına göre, yılın ikinci çeyreğinde büyümeye sadece tarım sektörü 0,2 puan ile pozitif katkı sunarken hizmet sektörünün 6,5 puan ve sanayi sektörünün 3,3 puanlık negatif katkısı daralmada belirleyici oldu. İnşaat sektörü ise 2018 yılının ikinci yarısından bu yana büyümeye negatif katkı sunmakta.

Başlıca Sektörlerin Büyümeye Katkıları
(% puan)

Harcama yöntemiyle stok değişimi dışında tüm alt kalemler büyümeye negatif katkı sundu. GSYH'nin yaklaşık yüzde 60'ını oluşturan özel tüketim harcamaları bu yılın ilk çeyreğinde 2,7 puan ile büyümeye en fazla katkı sağlarken yılın ikinci çeyreğinde büyümeye 5,0 puan negatif katkı sundu.

Yılın ikinci çeyreğinde yatırımların yıllık bazda yüzde 6,1 oranında gerilemesinde, 8 çeyreklik düşüşünü devam ettiren inşaat sektörünün yıllık bazda yüzde 16,4 oranında daralması etkili oldu. Makine ve teçhizat yatırımlarındaki toparlanma, baz etkisinin de katkısıyla 3 çeyreklik devam etmekte.

Yılın ikinci çeyreğinde mal ve hizmet ihracatı yıllık bazda yüzde 35,3 daralarak 9 puan ile büyümeye negatif katkı sunarken ithalat da yüzde 6,3'lük düşüş ile büyümeye 1,2 puan pozitif katkı verdi. Böylece net ihracat büyümeyi 7,8 puan aşağıya çekmiş oldu.

Ağustos ayında ihracat yüzde 5,7 oranında geriledi.

İhracat önceki yılın aynı dönemine göre pandemi nedeniyle Mart, Nisan ve Mayıs aylarında şiddetli daraldıktan sonra Haziran ayında yüzde 15,7 oranında artış göstermişti. Temmuz ayında yüzde 5,8 oranında daralan ihracat Ağustosta da yüzde 5,7 oranında gerileyerek 12,5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Böylece yılın ilk 8 ayında ihracat geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 12,8 oranında gerileyerek 102,5 milyar dolar oldu.

	Dış Ticaret (GTS, milyar dolar)				Geçici a Oranı
	İhracat	İthalat	Denge	Karşılama	
Ağ.19	13,22	15,56	-2,34	85,0%	28,79
Ağ.20 (aylık)	12,46	18,78	-6,31	66,4%	31,24
Değişim	-5,7%	20,6%	170%	-19%	9%
Ağ.19	180,39	203,32	-22,93	88,7%	383,71
Ağ.20 (yıllık)	165,79	208,78	-42,99	79,4%	374,57
Değişim	-8,1%	2,7%	87%	-9%	-2%

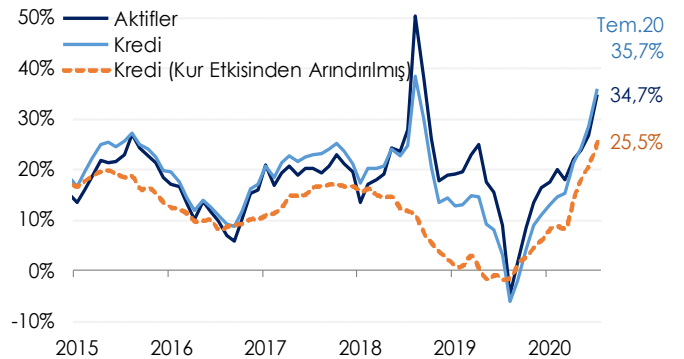
İthalat bir önceki aya göre yüzde 6 oranında artarken geçtiğimiz yıla göre yüzde 20,6 oranında artarak 18,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti.

12 aylık ihracat yüzde 8,1 oranında daralma ile 165,8 milyar dolara gerilerken ithalat yüzde 2,7 oranında artarak 208,8 milyar dolara yükseldi. Böylece dış ticaret açığı 22,9 milyar dolardan 43 milyar dolara yükseldi.

Bankacılık sektörü aktif büyüklüğü yüzde 34,7 arttı.

Temmuz ayında Türk bankacılık sektörü aktifler toplamının yüzde 60'ını oluşturan krediler toplamı yüzde 35,7 artışla 3.376 milyar TL'ye çıkarken menkul değerler toplamı yüzde 63 artışla 960 milyar TL oldu.

Yıllık Artış Oranları (%)

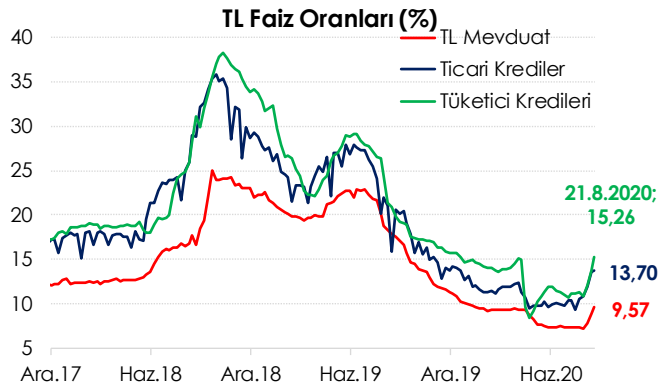
Kredi hacmindeki artışta YP kredilerinin (sepet kura göre döviz karşılığı) yüzde 5,6'lık azalışına rağmen TP kredilerinin yüzde 46 oranındaki artışı etkili oldu. Kur

etkisinden arındırılmış kredi hacmi ise yıllık bazda yüzde 25,8 oranında artarak Nisan 2014'ten bu yana en yüksek yıllık artışını gerçekleştirdi.

Toplam krediler içinde yaklaşık yüzde 77,6 payı olan kurumsal krediler (KOBİ kredileri %24 + Ticari krediler %53) yıllık bazda yüzde 32,8 oranında artarken, yüzde 22,4 payı olan bireysel krediler yüzde 46,8 oranında genişledi.

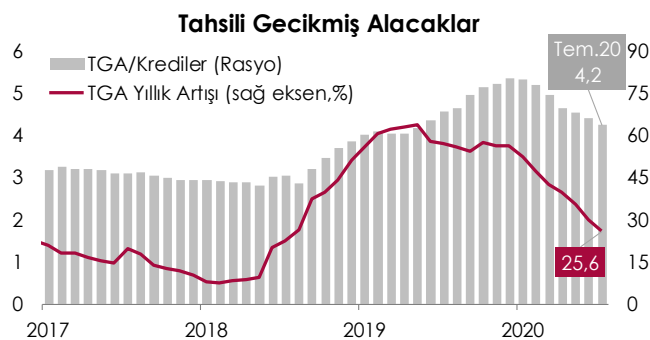
Bankaların kaynakları içinde en büyük fon kaynağı (yüzde 57) olan mevduat, Temmuz ayında yıllık bazda yüzde 42 arttı. TP mevduat hacmi yüzde 45,5 oranında artarken, YP mevduat hacmi dolar cinsinden yüzde 10,3'lük artış ile 237,4 milyar dolar oldu.

Mevduat ve kredi faizleri son 1 yıldır düşüş trendi yerini son iki haftada artışa bıraktı. 21 Ağustos haftasında tüketici kredileri faizi yüzde 15,26 olurken, ticari kredi faizleri yüzde 13,7 ve mevduat faizleri yüzde 9,57 seviyesinde gerçekleşti.

Kredi hacminin mevduata oranı 2018 yılı Haziran ayında yüzde 123,8 ile en yüksek seviyesini kaydettikten sonra gerileyerek 2018 yılında yüzde 117,5'e 2019 yılında yüzde 103,4'e indi. Temmuz ayında ise bu oran yüzde 105,2 olarak gerçekleşti.

Sektörün tahsili gecikmiş alacakları (TGA) yıllık artış hızı yüzde 25,6'ya gerileyerek 150,3 milyar TL olarak gerçekleşti. Takipteki alacaklar oranı bir önceki aya göre yüzde 4,41'den yüzde 4,25'e sınırlı da olsa gerileme kaydetti.

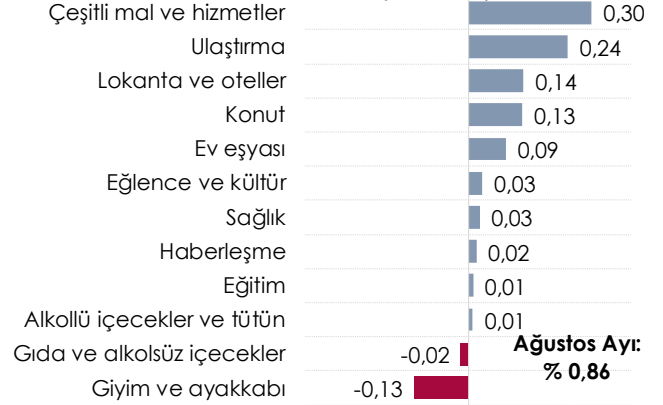
Ağustos ayında tüketici enflasyonu yatay seyretti.

Aylık enflasyon geçen yılın aynı ayında olduğu gibi yüzde 0,86 seviyesinde gerçekleşti. Böylece yıllık enflasyon Temmuz ayında yüzde 11,76 iken Ağustos'ta yüzde 11,77'de yatay seyretti.

Ana harcama gruplarına göre giyim-ayakkabı ile gıda ve alkolsüz içecekler grubu aylık enflasyonu aşağıya çekerken ulaştırma, lokanta ve oteller enflasyona pozitif katkı sağladı. Gıda ve alkolsüz içecek fiyatlarındaki aylık düşüş, taze meyve ve sebze fiyatlarındaki yüzde 1'lik gerilemeden kaynaklanırken yıllık gıda enflasyonu ise yüzde 13,5'e çıkmış oldu.

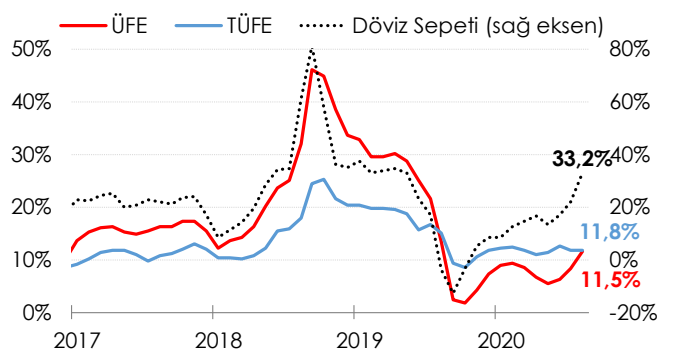
Ana Harcama Gruplarının Aylık Bazda

TÜFE'ye Katkıları (% puan)

Hizmet enflasyonunda yaz aylarında görülen yükseliş hem fiyatlamada davranışlarındaki katılığa hem de enflasyonun yapısal olarak azalmadığına işaret etmekte. Enerji, gıda, tütün, altın ve alkollü içeceklerin dahil edilmediği çekirdek enflasyon göstergesi C endeksi ise yüzde 11,0 seviyesinde.

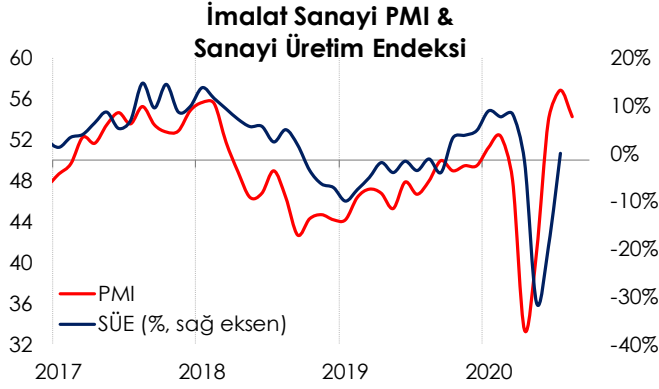
Enflasyon ve Döviz Kuru (yıllık %)

Üretici fiyatları yıllık değişimi 1 yıldır TÜFE değişiminin altında kalırken Ağustos ayında yüzde 2,35'lik artışla yıllık enflasyonda yüzde 11,5'e çıkarak tüketici enflasyonunu yakaladı. Aylık fiyat artışlarının son 5 yıllık ortalamasında gerçekleşeceği varsayıldığında, yıl sonu tüketici enflasyonunun yüzde 12,36 düzeyinde, son 10 yılın ortalaması dikkate alındığında ise yıl sonu enflasyonun yüzde 11,74 düzeyinde gerçekleşeceği beklenmektedir.

PMI verileri son üç ay güçlenen bir performans sergiledi.

Şirketlerin satın alma yöneticilerinin mal ve hizmet satın alma eğilimlerini yansıtan İstanbul Sanayi Odası Türkiye PMI Endeksi 54,3 ile Ağustos ayında da faaliyet koşullarında aylık bazda güçlü iyileşmeye işaret etti. Endeks, Temmuz ayında 56,9 ile son 9 yılın en yüksek seviyesine çıkmıştı.

Salgında normalleşme döneminin başlamasıyla son üç aydır 50 seviyesindeki referans değerini üzerinde gerçekleşen veri, sektörde genişlemeye işaret ediyor.

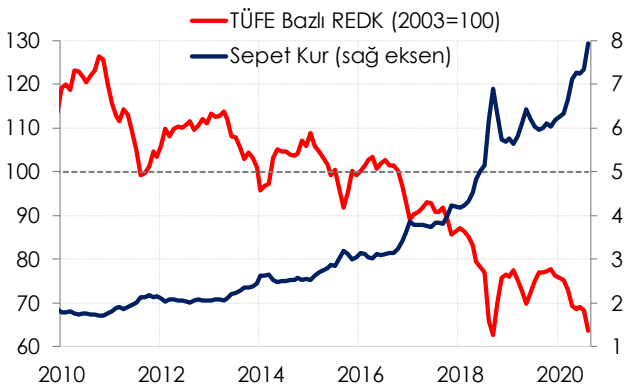
Rapora göre yeni siparişlerdeki büyüme, firmaları istihdam ve satın alma faaliyetlerini artırmaya teşvik etti. Üretim hacminde devam eden genişleme, istihdamın üst üste üç ay artmasını sağladı. Para birimindeki değer kaybı ile hem girdi maliyetleri hem de nihai ürün fiyatlarında yaklaşık son iki yılın en keskin artışı gerçekleşti.

Ankete göre Türk imalat sektörlerinde en güçlü yükseliş, talep koşullarındaki iyileşmeye bağlı olarak rekor büyüme kaydeden kara ve deniz taşıtları sektöründe gerçekleşti. Hem gıda ürünleri hem de giyim ve deri ürünleri sektörlerinde ise üretim yeniden büyüme bölgesine geçti.

Reel Etkif Döviz Kuru (REDK) 63,7'ye geriledi.

REDK endeksindeki azalışlar ticaret ortaklarına kıyasla daha ucuz ihracat ve daha pahalı ithalat anlamına geldiği için genel anlamda rekabet avantajı şeklinde yorumlanabilir.

Sepet Kur - Reel Etkif Döviz Kuru (REDK)

REDK endeksi Eylül 2018'de 62,6 ile tarihi düşük seviyesine gerilerken 2020 yılı Ağustos ayında da 63,7 ile son iki yılın en düşük değerini kaydetti. Aynı dönemde sepet kurun yıllık bazda yüzde 33 artmasına rağmen tüketici enflasyonunun yüzde 11,8 olarak gerçekleşmesi kur artışından kaynaklanan rekabet avantajını sınırladı. REDK önceki aya göre ise yüzde 6,7 oranında geriledi.

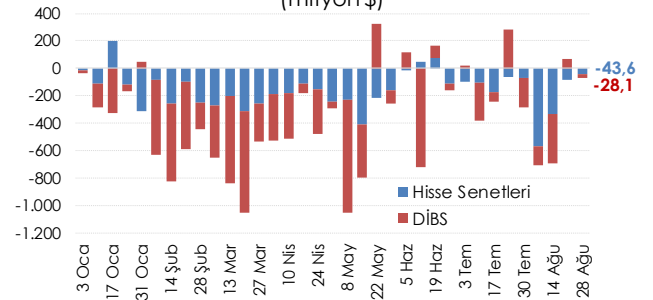
REDK endeksine ülkeler bazında bakıldığında, bir ay geriden takip edilen BIS verilerine göre Temmuz ayında BRICS ülkeleri arasında yıllık bazda sadece Çin'in REDK endeksi artış gösterdi.

Haftalık Para, Banka ve Menkul Kıymet İstatistikleri

28 Ağustos ile biten haftada yurt dışı yerleşikler hisse senedi piyasasında net 43,6 milyon dolar satış, DİBS piyasasında da 28,1 milyon dolar satış gerçekleştirdi. Böylece yıl başından bu yana hisse senedi piyasasından 5,5 milyar dolar, DİBS piyasasından da 7,7 milyar dolar satış gerçekleşmiş oldu. Yurt dışı yerleşiklerin portföyünde 5,6 milyar dolar DİBS ve 20,6 milyar dolar hisse senedi bulunmaktadır.

Döviz Tevdiat Hesapları (DTH) 28 Ağustos ile biten haftada bir önceki haftaya göre yaklaşık 1,1 milyar dolar artışla 247,2 milyar dolara çıkarken, toplam mevduatlar içindeki payı yüzde 53,0 oldu. DTH, yurt içi gerçek kişilerde 786 milyon dolar artarken yurt içi tüzel kişilerde 183 milyon dolar düşüş gösterdi.

Yurt Dışı Yerleşiklerin Hisse ve DİBS Portföyü (milyon \$)

TCMB'nin brüt döviz rezervi 3,8 milyar dolar azalışla 41,6 milyar dolara inerken, altın dahil toplam brüt rezervler 4,1 milyar dolarlık azalışla 84,6 milyar dolar oldu. Net rezervler ise 5 milyar dolar azalışla 23,2 milyar dolar oldu.

Veri Takvimi

9 Eylül 2020 Çarşamba	Dış Ticaret Endeksleri
10 Eylül 2020 Perşembe	AMB Para Politikası Kurulu İşgücü İstatistikleri
11 Eylül 2020 Cuma	Ödemeler Dengesi

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER	2015	2016	2017	2018	2019	Son 3 Veri		
BÜYÜME						19.Ç4	20.Ç1	20.Ç2
GSYH (milyar USD)	862	863	853	797	761	209	177	153
GSYH (milyar TL)	2.351	2.627	3.134	3.758	4.320	1.208	1.074	1.042
Kişi Başına Gelir (USD)	11.085	10.964	10.696	9.792	9.213			
Büyüme Oranı (%)	6,1	3,3	7,5	3,0	0,9	6,4	4,4	-9,9
Net İhracatın Katkısı (puan. %)	0,6	-1,1	0,2	3,6	2,4	-5,5	-4,0	-7,8
ENFLASYON (yıllık, %)						Haz.20	Tem.20	Ağu.20
TÜFE	8,8	8,5	11,9	20,3	11,8	12,62	11,76	11,77
Yurt İçi ÜFE	5,7	9,9	15,5	33,6	7,4	6,17	8,33	11,53
İŞGÜCÜ PİYASASI						Mar.20	Nis.20	May.20
İşsizlik Oranı (ort. %)	10,3	10,9	10,9	11,0	13,7	13,2	12,8	12,9
İşgücüne Katılım Oranı (%)	51,3	52,0	52,8	53,2	51,8	48,4	47,2	47,6
DÖVİZ KURLARI						Haz.20	Tem.20	Ağu.20
TÜFE Bazlı Reel Efektif Döviz Kuru	99,14	93,62	86,38	76,47	76,30	69,14	68,31	63,71
USD/TL	2,91	3,54	3,81	5,27	5,95	6,85	6,94	7,31
EUR/TL	3,18	3,70	4,55	6,03	6,66	7,72	8,16	8,70
Döviz Sepeti (0,5*EUR+0,5*USD)	3,05	3,62	4,18	5,65	6,30	7,28	7,55	8,00
DIŞ TİCARET (GTS, 12 aylık, milyar USD)						Haz.20	Tem.20	Ağu.20
Dış Ticaret Dengesi	-62,6	-52,9	-74,2	-54,0	-29,5	-39,6	-39,0	-43,0
İhracat	151,0	149,2	164,5	177,2	180,8	167,5	166,6	165,8
İthalat	213,6	202,2	238,7	231,2	210,3	207,1	205,6	208,8
Karşılama Oranı (%)	70,7	73,8	68,9	76,6	86,0	80,9	81,0	79,4
ÖDEMELER DENGESİ (12 aylık, milyar USD)						Nis.20	May.20	Haz.20
Cari İşlemler Dengesi	-27,3	-26,8	-40,6	-20,7	8,9	-3,3	-8,3	-11,1
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-3,4	-3,4	-5,1	-2,6	1,1	-0,4	-1,0	-1,4
Finans Hesabı	9,4	22,5	38,6	0,5	5,6	-2,5	3,7	-3,5
Doğrudan Yatırımlar (net)	14,2	10,8	8,4	9,4	5,9	5,2	5,2	4,6
Portföy Yatırımları (net)	-15,3	6,4	24,1	-3,1	-1,2	-14,2	-16,2	-15,6
Diğer Yatırımlar (net)	10,6	5,3	6,2	-5,7	1,0	6,5	14,7	7,5
Rezerv Varlıklar (net)	-11,8	0,8	-8,2	-10,4	6,3	-19,1	-19,4	-24,6
Net Hata ve Noksan	6,1	5,1	-6,3	9,8	-8,2	-13,2	-14,8	-10,0
BÜTÇE (Kümülatif, milyar TL)						May.20	Haz.20	Tem.20
Harcamalar	506,3	584,1	677,7	830,8	999,5	479,2	564,9	681,1
Faiz Harcamaları	53,0	50,2	56,7	74,0	99,9	65,0	71,3	79,7
Faiz Dışı Harcamalar	453,3	533,8	621,0	756,8	899,5	414,3	493,6	601,4
Gelirler	482,8	554,1	630,3	758,0	875,8	389,1	455,4	541,9
Vergi Gelirleri	407,8	459,0	536,0	621,5	673,3	280,5	335,9	412,0
Bütçe Dengesi	-23,5	-29,9	-47,4	-72,8	-123,7	-90,1	-109,5	-139,1
Faiz Dışı Denge	29,5	20,3	9,3	1,1	-23,8	-25,1	-38,2	-59,4
Bütçe Dengesi / GSYH (%)	-1,0	-1,1	-1,5	-2,0	-2,9	-3,3	-3,5	-4,5
BORÇ STOKU (12 aylık, milyar TL)						May.20	Haz.20	Tem.20
Merkezi Yönetim								
İç Borç Stoku	440,1	468,6	535,4	586,1	755,1	966,0	983,9	1046,7
Dış Borç Stoku	238,1	291,3	341,0	481,0	573,8	667,7	657,4	674,2
Toplam Borç Stoku	678,2	760,0	876,5	1067,1	1328,8	1633,7	1641,3	1720,9
Genel Yönetim						19.Ç3	19.Ç4	20.Ç1
AB Tanımlı Borç Stoku	643,3	735,4	878,3	1134,0	1404,2	1319,4	1404,2	1554,5
AB Tanımlı Borç Stoku / GSYH(%)	27,5	28,2	28,2	30,4	32,8	32,1	32,8	35,1
BANKACILIK SEKTÖRÜ (milyar TL)						May.20	Haz.20	Tem.20
Krediler	1.484,3	1.733,6	2.097,3	2.393,1	2.654,4	3.159,9	3.256,0	3.375,8
İhracat Kredileri	115,4	140,7	174,2	245,7	274,7	338,7	342,3	346,4
Türk Eximbank İhracat Kredileri	43,2	61,6	80,3	129,5	142,9	166,1	169,9	168,7
Türk Eximbank'ın Payı (%)	37,4	43,8	46,1	52,7	52,0	49,0	49,6	48,7
SYR (%)	15,6	15,6	16,8	17,3	18,4	19,45	19,52	19,2
TGA (%)	3,1	3,2	3,0	3,9	5,4	4,54	4,41	4,25